

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Yakubova Zilola Zikirovna

Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Universiteti o'qituvchisi

E-mail: zilolaykubva79@mail.ru

Bahromova Fotima Baxtiyorovna

TDPU Maktabgacha ta'lim fakulteti talabasi

Annotatsiya: Har bir shaxsning yetuk kadr bo'lib jamiyatda o'z o'rnini topishida Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining o'rnini va roli juda katta. Ushbu maqolada Maktabgacha ta'lim tashkilotlarda olib borilayotgan tizimli ishlar, yutuqlar va kamchiliklar, tarbiyalanuvchilarga interfaol metodlar asosida ta'limiy faoliyat tashkil etish, shuningdek takliflar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: interfaol, texnologiya, metodlar, maktabgacha ta'lim tashkiloti, bolalar psixologiyasi.

USE OF INTERACTIVE METHODS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

Abstract: The place and role of preschool education organizations is very big for each person to find his place in the society as a mature person. This article describes the systematic work, achievements and shortcomings of pre-school education organizations, organization of educational activities for students based on interactive methods, as well as suggestions.

Key words: interactive, technology, methods, organization of preschool education, child psychology.

Bolalar hayotidagi dastlabki bir nechtasi ularning ijtimoiy, jismoniy, intellektual, ijodiy va hissiy rivojlanishi nuqtai nazaridan hal qiluvchi ahamiyatga ega. O‘sha yillarda aqliy va jismoniy qobiliyatlarning o‘shishi hayratlanarli darajada rivojlanadi. Aslida, odamlar uchun o‘rganishning juda katta qismi dastlabki yillarda sodir bo‘ladi. Insonning o‘rganish qobiliyati butun umri davomida davom etadi. maktabgacha yoshdagi davrda namoyon bo‘ladigan intensivlikda emas. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar yuqori sifatli shaxsiy parvarishga muhtoj bo‘lgan davrdir.

Maktabgacha ta‘lim tashkiloti davridagi ta‘lim o‘ziga xosdir, chunki bolalar o‘yinga asoslangan mashg‘ulotlar orqali samaraliroq o‘rganadilar va ko‘proq bilim oladilar. Bolalar ham xuddi katta odamlar singari doim ma‘lum faoliyat bilan mashg‘ul bo‘ladilar. Katta odamlar boshqa odamlar uchun kerak bo‘ladigan ijtimoiy foydali narsalar ishlab chiqarish faoliyati bilan band bo‘lsalar, bolalar faoliyatining asosiy maqsadi bilib olish, o‘rganishda asoslanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning faoliyatlari - o‘yin, rasm chizish, plastilin yoki loydan biron narsa yasash, applikatsiya, qurish-yasash va shu kabilardan iborat bo‘lishi mumkin.

Zamonaviy ta‘limni tashkil etishga qo‘yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni bolalarga yetkazib berish, ularda ma‘lum faoliyat yuzasidan ko‘nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, bolalar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko‘nikma va malakalar darajasini yuzaga chiqarish tarbiyachidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta‘lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi. Pedagogik texnologiya o‘z mohiyatiga ko‘ra sub‘ektiv xususiyatga ega. Qanday shakl, metod va vositalar yordamida tashkil etilishidan qat‘iy nazar texnologiyalar:

- pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishi;
- hodimlar o‘rtasida o‘zaro hamkorlikni qaror toptirishi;
- bolalarga tushunarli bo‘lishi;
- bolalarda mustaqil, erkin va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishi;

- bolalarning o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqara olishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi;

- pedagogik jarayonda demokratik va insonparvarlik g‘oyalarning ustivorligiga erishishni kafolatlashi zarur.

Interfaol o‘rganish, shubha yo‘qki, pedagogikaning qiziqarli, ijodiy, istiqbolli yo‘nalishidir. Bu ularning psixologik imkoniyatlarini hisobga olgan holda maktabgacha yoshdagi bolalarning barcha imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarishga yordam beradi. Interaktiv texnologiyalardan foydalanish butun dunyo bo‘ylab dunyodagi bolalar haqidagi bilim va taqdimotni boyitishga imkon beradi, tengdoshlar va kattalar bilan munosabatlar haqida bolalarni ijtimoiy munosabatlar tizimida faol munosabatda bo‘lishga undaydi. Pedagogika sohasida bir nechta o‘quv modellari farq qiladi:

- 1) Passiv - bola mashg‘ulotning "ob'ekt" sifatida ishlaydi (tinglash va tomosha qilish)
- 2) faol - bola mashg‘ulotning "mavzusi" sifatida ishlaydi (mustaqil ish, ijodiy vazifalar)
- 3) Interfaol - bola va o‘qituvchining o‘zaro ishlashi.

“FIKRIY HUJUM” METODI

Mazkur metod bolalarning mashg‘ulotlar jarayonidagi faolliklarini ta‘minlash, ularni erkin fikr yuritishga rag‘batlantirish hamda bir xil fikrlash inertsiasidan ozod etish, muayyan mazvu yuzasidan rang-barang g‘oyalarni to‘plash, shuningdek, ijodiy vazifalarni hal etish jarayonining dastlabki bosqichida paydo bo‘lgan fikrlarni yengishga o‘rganish uchun xizmat qiladi.

"ZANJIR" METODI

Ushbu texnologiyaning asosi bitta vazifaga har bir ishtirokchining izchil yechimi qidirishi hisoblanadi. Umumiy maqsadning mavjudligi, va o‘zaro bir-birlariga yordam ko‘rsatish muhitini bir-birlari bilan qamrab olishga, vazifani hal qilish imkoniyatlarini taqdim etadi, bolalarda jamoada ishlash imkoniyatini shakllantiradi.

"BILIM DARAXTI" METODI

Bu bolalarda kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantiradi, muzokaralar olib boorish va vazifalarni hal qilishda mas’uliyat his qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Interfaol mashg‘ulotlar faol o‘quv usulining navlaridan biridir. Interfaol o‘quv o‘zaro ta’siri nafaqat tarbiyachi va maktabgacha yoshdgi bolajonlar o‘rtasida amalga oshiriladi, bu holda barcha ko‘plab tinglovchilar birgalikda ishlaydi (yoki guruhlarda ishlaydilar). Interfaol o‘rganish usullari har doim o‘zaro ta’sir, hamkorlik, qidirish, muloqot, odamlar yoki inson va axborot muhiti o‘rtasidagi o‘yindir. Maktabgacha ta’lim tashkilotidagi mashg‘ulotlar interfaol texnologiyalar va o‘quv usullariga asosan qo‘llaniladi. Maktabgacha ta’lim tarbiyalanuvchilari uchun o‘yin - bu asosiy faoliyat va u orqali bolaning yoshida zarur bo‘lgan hamma narsani o‘rgatishingiz mumkin.

Xulosa qilib aytish mumkinki, interfaol texnologiyalar muammolarni muvaffaqiyatli hal qilishga imkon beradi: kattalar va bolalar bilan bepul aloqa o‘rnatish; bolalarning og‘zaki nutqining barcha tarkibiy qismlarini ishlab chiqish; nutq standartlari o‘quvchilari amaliy mahoratiga hissa qo‘shish, dunyoning turli institutlari tomonidan o‘qitilgan boshqa turli xil uslublar mavjud. Yondashuv jihatidan har xil bo‘lishiga qaramay, har doim ham ushbu metodlarni o‘qitishning aniq usullariga ajratish mumkin emas. Ko‘p marta turli xil yondashuvlar ma’lum darajada mos kelishi mumkin, shuningdek, turli xil bolalar ehtiyojiga bog‘liq. Biroq, ushbu turli xil usullarni aks ettiradigan narsa - bu bolaning ehtiyojlarini qondirish uchun muassasa tomonidan qilingan harakatdir. Ushbu usullar, shuningdek, bola uchun maktabgacha ta’lim muassasasi bilan faol aloqada bo‘lish zarurligini aks ettiradi.

Fodalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. M. Vohidov. Bolalar psixologiyasi. - Toshkent. «O‘qituvchi» - 1882.
2. A.V. Petrovskiy va boshqalar. Umumiy psixologiya. - T.: «O‘qituvchi». –
3. Z. Nishanova. Bolalar psixodiagnostikasi. TDPU nashriyoti. Toshkent –2012